

— Tietysti, vastasi äiti.

— No jos minun kunniani oli niin löyhällä perustalla, niin joutipa tuo mennäkin.

Surkeasja pimeydessä ja orjuudessa on naista pidetty läpi vuosijatojen. Häneltä ei olla koskaan waadittu muuta kuin naisellista suloutta, kauneutta ja wiattomuutta. Hän on ollut kaunis eläin.

Wahwimpia kahleita millä hän on sidottu on juuri ollut hänen surkea „kunniansa“.

Meidän päiwinäme, jolloin monet tyhmyyden kahleet owat katkenneet ja yhä uudet owat katkeamassa, yhä vielä pimeät woimat pitävät naista ala-arwoisessa asemassa. Yhä vielä on naisen „kunnia“ entisellä heikolla pohjallaan.

Köyhälistö ja kunnallistoiminta.

Kansan terveyden hoito on yhteiskunnan tärkeimpiä tehtäviä ja on siinä suunnattava taistelu suorastaan tauteja vastaan, mutta myöskin toimittava terweellisten elin- ehtojen hankkimiseksi kansalle. Jota terweempiä ja woimak- saampia owat yhteiskunnan jäsenet, sitä enempi he woivat yhteiskuntaa hyödyttää; jota heikompiä ja sairaaloisempia he owat, sitä enemmän on kunnalla kustannuksia ja sitä wähempi hytenewiä weron maksajia. Sen woiski on kunnan jo yksis- tään yhteisen edun kannalta ryhdyttävä kaikkein mahdollisiin toimiin, jotka edistävät kuntalaisten terweyttä. Terwe sielu woi asua ainoastaan teewessä ruumiissa, sifsi ruumiilliseen terweydenhoitoon on myös yhteiskunnan puolelta luotawa enempi huomiota kun tähän saakka. Ja siinä awautuu laaja toimiala kunnille. Mutta jos mitä toimitaan niin on aloitettawa lapsista. Koulujen, jossa lapset saawat ensim- mäisen opetuksensa tulee olla jo itse rakenteeltaan sellaiset, että ne puhuwat itse puolestaan oppilaille. Waloa ja rai- tista ilmaa tarpeeksi, samoin kylpyhuoneita, misä oppilaat saawat pesentyä eritainkin woimistelun jälkeen.

Kunnan on myös walwottawa, että köyhälläkin oppi- lailla on jalkineita ja lämpimiä waatteita, sekä että heille annetaan koulun puolesta lämmintä ruokaa.

Runtien on myös pidettävä huolta köyhien ja turwat- tomien lasten kaswatuksesta, samoin on kuntien pidettävä huoli sairaista ja wanhuksista.

Runtien on myös laitettawa sairaaloita ja synnytys- laitoja sekä sen lisäsi paljattawa kättilöitä ja sairaanhoitajia, jotka antawat apuaan sitä tarwitsewille. Tarttuwien tautien waralta on kuntien pidettävä huolta että tartunta ei pääse lewenemään, ja siinä on pääpaino pantawa puhtaudelle. Ei riitä puhtaudessa yksin se, että saarnataan puhtautta kan- salaisille, mutta täytyy myös toimia että kunnan puolelta walwotaan ettei tiheämmin asutuisja paikoissa kerääntywä lantamäärä pääse saastuttamaan ilmaa eikä myöskään juo- mawettä. Kylpylaitoksista on myös pidettävä huolta että kansalla on tilaisuus puhdistautua. Englannissa on wiime aikoina luotu suurta huomiota kansan terweyden hoitoon. Siellä on perustettu juuria ajanmukaisia keskuslpylaitoksia, ja juuria uimahalleja. Samoin on ruwettu yhä yleisemmin laittamaan kylpyhuoneita asunnoiden yhteyteen. Mutta meillä ei ole tähän saakka kunnan puolelta uhrattu kylpy- laitoihin kansaa warten ropoakaan, mutta tylläkin hienojen kylpylaitosten kustantamiseksi, kylpylaitosten, jotka on tarfoi- tettu ylläluoffaa warten.

Mutta terweydellisessä suhteessa ei riitä, että pidetään huolta puhtaudesta ja sairaaloisesta, waan siihen tarwitaan ennen kaikkea terweelliset asunto-olot ja terweellinen rawinto. Asunto-tyhmyys se kaupungeissa uhkaakin käydä työwäestölle yliwoimaiseksi, joten siihen oliji kuntien puolelta tarmolla käytävä käsi. Maaseuduilla ja pikkukaupungeissa ei asunto- tyhmyys ole vielä tullut niin polttawaksi kun suurkaupun-

geissa. Sillä joskin asunto on ahdas ja puutteellinen, on maalla kumminkin vielä raitista ilmaa, mutta suurkaupun- geissa ei ole enää edes ilmaa työ-ihmiölle asunnoissaan, puhumattakaan mistään mukawuudesta. Kun Helsingissä toimeenpantiin tilastollinen tutkimus w. 1900 niin sen mu- kaan asui Helsingin wäestöstä enempi kun kolmas osa yhden huoneen asunnoissa, ja ainoastaan $\frac{1}{4}$ osa asunnoista was- tasi terweydellisiä waatimuksia. Ja sen jälkeen eiwät olot ole juinkaan tulleet paremmiksi. Huoneiden laadusta saatiin myös selwille että asunnoista oli sekä kosteita että kylmiä 41 prosenttia, ja 37,2 % asukkailla asui vielä wuokralaisia. Tilastosta saatiin myös selwille että useimmissa yhden huo- neen asunnoissa asui 5, 6, 7 ja useampiakin henkilöä huo- neessa. On myöskin huomattawa mitä siweellinen waara on siinä, kun täytyy pitää n. s. yöwuokralaisia, jotka usein woivat olla hywinikin turmeltuneita. Mutta wuokrien kal- leus pakoittaa perheen, jolla on pienet tulot jakamaan huo- neensa jonka ne tyllä mielellään itsekin tarwitseiwat lap- siansa kanssa, jontun nuoren miehen tai naisen kanssa. Mu- kawuus ja kotirauha sekä ihanteet täytyy uhrata.

Tilastosta tehdään myös selwää wuokrain kalleudesta, siinä sanotaan että „naapurimaihin werraten owat suurten kaupunkiemme ja ennen kaikkea Helsingin wuokrahinnat luon- notoman korkeat. Niinpä on kasettu, että kun yhden huo- neen wuokra Helsingissä oli 233 ja Turussa 143, se Tuk- holmassa wastasi 205 ja Köpenhaminassa wain 115 mk. Tässä pitää ottaa huomioon, että tämä tilasto Helsingin wuokrista on w. 1900, jonka jälkeen huoneen wuokrat on kohonneet niin paljon, että huonetta kohti woi jo laskea wuodesja 333 weläpä 433.

Huoneiden wuokrat kohoaa näin sumnattomasti kowan asuntopulan wallitesja, ja waikka huoneet owat kuinka huo- noja, kosteita ja kylmiä, täytyy ihmisten ne wuokrata hä- wittömän kallista wuokrasta juuri sen tähden ettei ole pa- rempaa saatavana. Ja tällaisten suurten asuntopulien aikana woivat mitä tunnottomimmat keinottelijat käyttää tilaisuutta hywäkseen ansaitakseen satumaisia summia itselleen ja samalla kohottaa wuokria. Kerron yhden esimerkin asian walaisemiseksi. Talo oli myytävänä, sen osti eräs talohuujari 240,000 mk. hinnasta. Osto tapahtui maalisi- kuussa. Entiset asukkaat oliwat jo tehneet entisen isännän kanssa wuokrasitomukset seuraawaksi wuodeksi. Ne tehdään Helsingissä jo tammikuussa. Mutta nyt on lafi että wuokra- sitoumus särkyy kun talo myydään. Uusi omistaja saapui heti kaupantehtyä ilmoittamaan että hän on talon ostanut, ja tarjoutui samalla tekemään uutta wuokrasitoumusta kohot- taen wuokria 20 aina 40 prosenttiin. Ja kun aika oli niin pitkälle kulunut, että ei enää ollut sopiwoia huoneita saata- wana, ja kun uusi isäntä samalla lupasi aiwan perin pohjai- sia laittauksia, oli useimmat pakoitettuja jäämään paikoilleen ja toisiin tuli uusia, sillä kaupunkissa oli asuntopula. Mutta kun isäntä näin oli saanut wuokrasitomukset walmiksi, niin hän rupeji hakemaan ostajaa talolle, ja todistellen wuokra- sopimuksilla talon suuren tuottawuuden, onnistui saamaan ostajan, joka maksoi talosta 100,000 mk. enempi kuin hän itse oli maksanut. Tällä tawalla wuokrahinnat saadaan kohenemaan. Sillä seuraawana wuonna jokainen isäntä kohotti wuokriansa suhteellisesti samaan tapaan kun tuo hui- jari oli alkanut.

Mutta mitä on kuntien tehtävä tässä suhteessa kysy- nette? Kunnat eiwät oikeastaan saiji ollenkaan myydä tonttimaita, waan wuokrata niitä wisiseiksi wuoksiksi. Kun kunta oliji tontin oikea omistaja, woiji se myös määrätä eh- dot miten niitä käytetään, ja jos talon omistaja kohottaiji wuokria yli wisin määrän, niin silloin woiji kunta kohottaa tonttimaan wuokraa samassa suhteessa, joten isäntä ei hyö- tyiji wuokran korottamisesta yhtään mitään. Sitäpaitti oliji kuntien ryhdyttävä itse rakentamaan työwäestölle asuntoja. Nämä asunnot, joita kunta rakentaa, eiwät saa olla yhtä kal- liita kun käypä wuokra, waan on niistä wuokra laskeutawa

sen pääoman mukaan, jonka rakennus on tullut maksamaan ja jonka kuolekseen lasketaan kohtuullinen korke. Yhtymisen liikeyritteliäisyys ei jaksakaan pysyä väestön lisääntymisen kanssa rinnan, vaan kasvavissa kaupungeissa on asuntopula aivanen, jonka vuoksi kuntien on welvollisuus ryhtyä tarmokkaaseen toimeen asuntopulan poistamiseksi.

Ulkomaalla on erinäiset kunnat ryhtyneet toimenpiteisiin asuntojen tarfastukseen nähden. Adolf Damaschke kertoo kirjassaan kunnallispolitiikan tehtävistä esimerkkejä, miten kuntien on ollut pakko ryhtyä asettamaan erinäisiä wirastoja asuntotarfastusta varten ja miten nämä wirastot ovat saaneet ilmi hämmästyttäviä väärinkäytöksiä asunnon vuokrauksen alalla. Niinpä kerrotaan esimerkkinä Strassburgin kaupungista, miten siellä erästä talosta, joka oli ostettu 7,000 Rmf. hinnalla, omistaja sai koko talosta vuokraa 700 Rmf. mutta vuokraaja puolestaan vuokraji huoneita ja kisko vuokrana kofonaista 2,200 Rmf. vuodesja.

Asunnon tarfastajat voivat antaa ilmi tällaisia väärinkäytöksiä sekä vuokrien nylkemiseen että asuntojen huonouteen nähden, ja vaatia syllisiä edeswastuuseen. Mutta erittäin tärkeätä on asunnon tarfastus siellä, missä tehdään kotityötä, josta tarttuneet taudit työn mukana jitten lewenevät ympäri.

Asunnon tarfastusta pitäisi ruweta vaatimaan ei ainoastaan kaupungeissa, mutta myöskin maaseudulla. Josin ei maalla ole epäkohdat ehkä niin räikeitä, mutta tyllä sielläkin niitä löytyy. Kaupunkikunnissa olisi myös ryhdyttävä perustamaan kunnallisia vuokraustoimistoja, ne ehkä voisivat jonkun verran pitää asunto- ja vuokrahuhteita siellä. Bälitysten yhteydessä olisi helppo myös tarfastaa asunnot, samalla kun ne ilmoitetaan vuokrattavaksi. Asunnon välitysluoksesta olisi erittäinkin Selsingissä suuri etu, sillä toimistosta saisi warmat tiedot asunnon suuruudesta, vuokrasta y. m. sekä onko se vielä vapaa, joten monet jalkawaiwat jäästyji.

Ensi kerralla kuntien tehtävästä elintarpeiden hankinnassa.
Miina G.

Ernst Lampén: Lapsekasta.

Rauhankongressi Tukholmassa on pidetty suuren osanoton vallitessa. Ne, jotka ovat vaatineet aseitten riisumista kaikissa tapauksissa, jotka ovat pitäneet nykyajan ihmisille häpeällisenä harjaantumista toisen valtion kansalaisten murhaamiseen, ne ovat olleet »utopisteja», mutta ne, jotka ovat puhuneet varustuksien vähentämisen puolesta, ne ovat olleet omasta mielestään muka realipolitiikkoja. Niin syvällä me olemme vielä eläimellisyydessä, että järjestelmällisistä murhista luopuminen on utopia.

Jokainen järki-ihminen nykyaikana tunnustaa sisimmässä sydämessään, että sodat ovat raakalaisaikain inhoitavan perintö, mutta sotien lopettaminen on useimman mielestä sittenkin mahdotonta. Niiden joukossa, jotka tätä väittävät, ovat myöskin Europan ja Amerikan kristityt. Heillä on niin hyvä tuki raamatussaan. Siellä Jehova takaa pilvisissä kärkeissään päättää surmata sen ja sen kansan ja komentaa oman kansansa ulos panemaan toimeen tuomionsa. Ja ankarasti hän valvoo, että murhat toimitetaan perusteellisesti. Jos Jumala sotia panee alulle, kuinka eivät sitte häntä pelkäävät uskovaiset. Milloin ikinä vanhoilliset puolueet, joitten kantajoukkoina aina uskovaiset ovat, pääsevät maan asioita hallitsemaan, silloin on vaino ja sorto ja sodat lähellä.

Mutta Tukholmassa olivat uskovaiset varuillaan, ja tahotoivat äänensä kuuluville kongressissa edes jollakin tavalla. Onhan raamatussakin viides käsky, joka sanoo: »ei sinun pidä tappaman», vaikka Jehova raamatun muilla sivuilla

sivuuttaa tämän perustuslain, joka vaan on tekopyhä koriste siinä kirjassa, ja huutaa ukkosenäänellä: sinun pitää tappaa naapurisi. Niin, Tukholman uskovaiset panivat kongressin alkajaisissa toimeen joukon jumalanpalveluksia, joissa rukoiltiin sodan jumalata Jehovaa. Kaikki olisi sujunut hyvin, jollei eräs pastori Lundista olisi päästänyt suustaan lapsekasta huokausta. Hän huudahti: »miksi ei kukaan kongressissa pidä luentoa kristillisyydestä ja rauhanaatteesta?»

Niin todellakin, miksi ei? Siksi, ettei kukaan kongressin jäsenistä ole harjaantunut nuoralla tanssimiseen. Kuka voisi menestyksellä suoriutua sellaisesta luennosta. Saarnastuoleistahan joka sunnuntai rukoillaan Jumalan suojelemaan oman maan sotajoukkoja maalla ja merellä. Kuka voisi kristillisyyden nimessä saarnata aseitten riisumisesta! Kristus itse uhkaa tulla suuren — *taivaallisen* sotajoukon etunenässä kurittamaan meitä, hänen muka lapsiaan. *Siis sielläkään ei riisuta aseita!* (Katso Matteus 25). Voiko siis kristillisyydestä ja rauhanaatteesta puhuakaan samalla kertaa? Ei, ne ovat ristiriitaisia käsitteitä. Lundin pastori päästi suustaan lapsekkaan sanan. Kristillisyyden suurimpia häpeäpilkkujahan juuri on, ettei se rauhanaatetta aja ei sanoilla eikä töillä. Missä on sodittu innokkaammin kuin kristikunnassa.

Vasta sitte kun Europan kansat ovat päättävästi kääntäneet selkensä raamatulle jumalallisena ilmestyskirjana, vasta sitte kun tosi sivistynyt järki ja sydän pääsevät ohjaamaan ihmiskunnan kehitystä, vasta sitten voi ruweta puhumaan inhimillisyyden aikakaudesta. Raamattu on hämärän muinaisuuden luoma ja sen siveysoppi on oman aikansa mukaista. Sen vanavedessä kulkee itku ja huokaus, kansojen riita ja tora. Nykyisen kulttuurin tehtävä on riistää tältä kirjalta ojennusnuoran merkitys.

»Päivästä».

Taistelu sosialismia vastaan ja uskonto.

Sitä mukaa kun sosialismi saavuttaa voittoja, sitä mukaa se rupeaa peloittamaan porwarillisia. Ja meillä on sosialismin voittokulku saanut porwarilliset enjin hämmästyttämään, mutta myöhemmin kun näkiwät sen pyyhäijeksi, raivostumaan. Ja kauvan siten on julistettu täysi tota sosialismia vastaan, jossa jodassa nyt kuten kätissa taiste-luisja luokkaeduista ei häikäillä käyttää uskontoa. Ranskan Tahto kertoo miten äskettäin Szwäskylässä pidetyssä pappeinkokouksessa on m. m. keskusteltu siitä, mitä pappien saarnain pääasiasja pitäisi sijältää nyhtäitana. Ryhmyksen alusti tohtori Maunu, joka lausui, että saarnojen tähty olla kunkin aikaf. olojen mukaan jowitetut. 18 wuosiata oli walistuksen wuosiata, 19 kansallisuusryhmysten ja 20 on sosialismin wuosiata. „Sentähden“, lausui jumaluusoppinut, „tähty saarnan nyhtään olla parannuspuhetta sosialismista ja sen synneistä. Mutta siihen waaditaan, että firfonmiehet owat perehtyneet näisjä ryhmyksisjä liikkumaan ja että he rohfeasti taistelewat sosialismin paheita, tappe-luita, murhia, laiskuutta j. n. e. vastaan“.

Sengelliset herrat hywäksyiwät mielihyvällä alustajan esittämät ajatukset.

Että papisto on aina ollut edistykseen wastustaja on tylläkin tunnettu. Mutta että he julkisissa kokouksissaan päättävät ruweta saarnaamaan sosialismin oppeja vastaan, on tofi niin pakkaa, että sen pitäisi herättää jofaijen uskowaisen ajattelemaan, eikö uskontoa sittenkin käytetä luokkaetujen palwelukseen. Ratsefaamme asiata lähemmin. Uskonnon opettajan pitäisi jelowaman autuuden oppia yhtäläisesti kaikille,